

VASILE ERNU

Mama
se pregătește
să moară

VASILE ERNU

Mama
se pregătește
să moară

TREI

Editori:
Silviu Dragomir
Magdalena Mărculescu
Vasile Dem. Zamfirescu

Redactare:
Carmen Eberhat

Design și ilustrație copertă:
Andrei Gamarț

Director producție:
Cristian Claudiu Coban

Dtp:
Dan Crăciun

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
ERNU, VASILE

Mama se pregătește să moară / Vasile Ernu. - București :
Editura Trei, 2026
ISBN 978-606-40-3348-2

821.135.1

Copyright © Editura Trei, 2026
pentru prezenta ediție

O.P. 16, Ghișeu 1, C.P. 0490, București
Tel.: +4 021 300 60 90; Fax: +4 0372 25 20 20
e-mail: comenzi@edituratrei.ro
www.edituratrei.ro

ISBN: 978-606-40-3348-2

*Se dedică mamei mele
și tuturor femeilor
care m-au salvat*

„Eu o duc de minune și pot recomanda cu îndrăzneală tuturor următoarea și singura rețetă pentru acest lucru: să te pregătești de moarte. Cu cât ești mai pregătit să mori, cu atât e mai bine să trăiești, cu atât e mai ușor să te desparți de viață și să rămâi în ea.“

Lev Tolstoi

(din corespondența cu Alexandra Andreevna Tolstaia, 26 martie 1888)

„Aruncă-ți pâinea pe ape și, după multă vreme, o vei găsi iarăși!“

Eclesiastul, 11:1 (versetul preferat al mamei)

Cuprins

INTRO

Mama se pregătește să moară: despre morminte, uitare și memorie	15
--	----

PARTEA I — NAȘTERE ȘI FRICĂ

Iarna în care m-am născut între doi morți	21
Frica unui copil căruia îi moare mama.....	27
Fusta, pestelca și „totocii”: mama, frica și rușinea	32
Ierarhia numelor în satul nostru	37
Hasidismul părinților mei: Dumnezeu lor se ascundea în flori, ordine, bunătate și umor	40

PARTEA A II-A — VIAȚA CARE MERITĂ TRĂITĂ

Cum mă lecuia bunica — am visat sau chiar a fost?	49
Amintiri din vremurile în care nu exista gunoi. Bunica și obiectele	53
Patria e în miros și în toamnă. Sau de ce nu mai pot emigra	59
Manifestul nostalgiei. Ce miros vă amintiți când vin Sărbătorile?.....	68

1 septembrie. Mirosul primei zile de școală.....	72
12 ani — Unde se află fericirea?	79
Munca inutilă a muzicii sau cum să mori pe note muzicale	83
Am întâlnit oameni fericiți pe câmpiile Moldovei.	
Sau bătrânul sunt eu	89
Drum și hotel: de ce călătoresc și hotelul singurătății.....	96

PARTEA A III-A — VIOLENȚA ISTORIEI

Mein Yiddische Mame.

Povestea cecenului cu mamă evreică	105
Foamea: <i>Dragule, pâine ai?</i>	113
Despre Marea Foamete: născut în 1923.	
Norocosul — prima zi după război	119
Povestea unui copil care a prins	
Al Doilea Război Mondial.....	125
Fratele și mama în fața morții, în războiul din Afganistan.....	129
Cernobîl — cum gândesc atomii și virusurile?	143
SIDA — Cernobîlul sângelui sau frica adolescenței	152
Generația <i>Midnight Killer</i> :	
Nu-mi place când se-mpușcă pe la spate.....	155
Educat să trăiești Apocalipsa.	
Cum vorbim copiilor despre război și moarte	167
<i>Șiboleț</i> — istoria crimei care începe	
de la o literă sau Iisus din Rediul de Sus	173

PARTEA A IV-A — CREDINȚĂ ȘI COMUNITATE

Copiii Războiului Rece în căutarea speranței:	
protestantismul sovietic și cel american.....	183
Istoria unei radicalizări — Apocalipsa	
americană din sânul familiei	193

Între soartă și predestinare: cei doi îngeri căzuți care se bat în noi	198
Arhitectura Iadului — cu cât suntem mai sus în ierarhia valorilor de azi, cu atât suntem mai aproape de Lucifer.....	203
Predica de Purim pentru un comsomolist care a trădat cauza....	210
Despre disciplinarea spirituală, de la căință și păcat la instituție și lege. Disciplinarea în doliu	219
Sinoadele religioase în capitalism sau tragedia conservatorilor....	227

PARTEA A V-A — OBIECTE, MEMORIE, SINGURĂTATE

Ce rămâne din viață? Obiectele memoriei, obiectele sensului....	243
Albumul de familie.....	250
Plantele mamei au suflet, sentimente și inteligență	257
Caii năzuroși, abacul tatei și moartea unui prieten tehnologic...	261
Roni — ultimul țadik din Banat. Salvarea mieilor sau ultima lecție a lui de aici și de dincolo	267
<i>Chingachgook</i> — „Ultimul mohican“ — m-a părăsit. Moartea unui frate	280
Basarabia, familia globală. În căutarea Paradisului pierdut și pachetul de acasă	284

PARTEA A VI-A — MOARTEA, CA EVENIMENT

Mama se pregătește să moară. Istoria primei fotografii a părinților	295
Joia în care morții au rămas singuri. Paștele.....	302
Depresia sinucigașă — acest chip al veacului	315
Morții vorbesc: COVID-19 și moartea la țară — ritualurile morții sub asediu	319
Să mori de două ori — devalorizarea morții	332
Florii după infarct — de ce cancerul e de gen feminin, iar bețivii, ultimii sfinți ai cartierului	336

Despre moarte sau locul perfect de unde se vede viața.	
Ce povestește Tolstoi în <i>Moartea lui Ivan Ilici</i>	342
Fuga în Siberia: Evanghelia, banul și pușca.	
O poveste cu „sectanții“ siberieni	350

PARTEA A VII-A — PRIVEGHIUL

Însemnări de la priveghi — salvarea și speranța	
se află într-o frunză de busuioc	361
La <i>temeteu</i> . O înmormântare și o vară obișnuită la Telciu	372
Tăcerea bătrânilor abandonați și refuzul lor de a muri	379
Despre ritualurile morții la noi	391

EPILOG

Despărțirea: <i>În veci cânta-voi că-s fericit</i>	407
--	-----

INTRO

Mama se pregătește să moară.

Despre morminte, uitare și memorie

Bună dimineața. Soarele moldovenesc răsare leneș-grăbit de după dealuri. E cald și e ceață pe vale. Mama m-a trimis la „țintirim”: *Mergi și strânge buruiiana de pe morminte*. Îmi spune numele ca la pomelnic.

Când eram mic, ai mei mă puneau să citesc Vechiul Testament, Tora, Talmudul — eram „popor al Cărții”. Cărțile erau dificile pentru un copil. Însă aveau partea lor frumoasă. Aveau și partea insuportabilă: acele pasaje din Geneză în care sunt înșiruite nume, numai nume, pagini întregi. Și eu trebuia nu doar să le citesc, ci să le și interpretez.

Nu aveam răbdare. Noroc de bătrânul exeget care mi-a dat un sfat: fii atent la micile comentarii, rare, dar importante, care apar pe lângă listele nesfârșite! Ele dau sensul. Aveam să înțeleg mai târziu: aceste liste sunt despre memorie și despre uitare. Un ritual de aducere aminte: cine de unde vine, unde se duce și de ce.

Dar mai era un ritual. În fiecare an, primăvara, la țară bătrânii merg la cimitir ca în propria ogradă: strâng iarba uscată, pun flori noi, vopsesc masa și gardușul. Natura este nemiloasă — iarba crește, materia se sfarmă, până și metalul ruginește. Doar niște bătrâni i se opun cu încăpățănare. Când eram mai tânăr nu înțelegeam nimic din această

muncă inutilă și epuizantă. Mi se părea la fel de fără rost ca listele de patriarhi cu toți copiii, nepoții și strănepoții lor.

Ce ascunde toată această poveste? Un anumit fel de a menține memoria vie. Singurul fel. E memoria omului simplu și sărac. Dacă nu o ai, trebuie inventată. Altfel, intervine uitarea. Iar în viață există lucruri mult mai terifiante decât moartea. Uitarea este unul dintre ele.

Mama plivea mormântul tatei. Acum îl are și pe al fratelui. Trei generații se odihnesc pe câmpiile Bugeacului. Nu e deloc simplu, la vârsta ei. Dar memoria are un preț.

În capătul cimitirului, depărtate de celelalte, sunt câteva pietre funerare foarte vechi. Au căpătat de-a lungul timpului culoarea pământului și a ierbii. Pare că nu mai sunt morminte, că fac deja parte din natură. Nu mai sunt pietre de aducere aminte, ci pietre de uitare — care ne amintesc că am uitat ceva important, dar nu știm ce.

Mama are grijă și de ele.

Soarele bate tot mai tare. Mama-mi spune ce să fac.

Ea vorbește despre morminte ca despre oameni vii. Ca o Sfântă.

Am mers la *țintirim* — locul de odihnă al oamenilor. E spectaculos. E un cimitir mare, văd balta Prutului, văd stepa Bugeacului. Simt mirosul ierbii de toamnă.

Pentru mine mama e un miros — pe tata îl asociez cu un sunet: el bătea abacul și cânta la *fizgarmonică*. Mama avea însă miros unic pentru mine.

Privesc dimineața moldovenească. Plivesc și plec. Adio, casă! Ne revedem peste alți mulți ani. Dacă vom mai trăi.

Moldova arată ca acest cimitir tihnit și gol. Ai mei toți sunt cu bagajele la ușă. Nici sub Stalin nu a fost așa. De ce? Nu am un răspuns.

Îmi vine să bocesc. Bocesc și strâng iarba din cimitir: e singurul meu rost aici.

Mama zice: *O să mor eu și nu o să mai vii.* Are aproape 90 de ani.

Așteaptă pe prispă moartea care o ocolește. E femeie împăcată cu viața. Se sfădește cu moartea, vrea să plece, dar moartea îi zice NU.

Vreau să-i las niște bani. Mă jenez teribil.

Ea zice: *Moartea nu mă ia, cred că Dumnezeu mai vrea ceva de la mine. Să mai am grijă de tine.*

Îmi arată hainele de înmormântare. Mă întreabă ce vreau să iau. Am moștenit *fizgarmonica*, instrumentul familiei de peste 120 de ani. Ce fac cu el? Mă gândesc să-l donez bisericii pe care ai mei au slujit-o toată viața.

La 90 de ani, mama e o forță fragilă teribilă: se teme și Dumnezeu de ea. Ascultă de ea.

Mă mângâie ca pe un copil. Așa sunt lângă ea: un copil.

— Pâine ai? întreabă îngrijorată.

— Am, mamă, pâine, cum să nu am...

— Ei atunci, e bine dacă ai pâine și Domnul e cu tine.

Am sentimentul că e ultima supraviețuitoare a Basarabiei. Dar pe teritoriul ei și moartea e neputincioasă. Așa e tot ținutul estic: vrea să moară, dar nu poate. Moartea e neputincioasă cu acest corp fragil. Oamenii sunt pregătiți să moară — nu e pregătită moartea să-i ia. E nehotărâtă.

Soarele își vede de treabă: răsare și anunță o nouă zi.

Și plec. Cu autostopul spre Iași. Vama. Bichirești, Cluj. Spre alte „triburi“, spre alte geografii.

Nu știi dacă o voi mai vedea pe mama.

Însă știi sigur: mama e pregătită să moară. Când m-am născut eu, mama se pregătea să moară.

